

Rektorer vid berörda lärosäten

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Jana Hejzlar
08-563 088 19
jana.hejzlar@hsv.se
BESLUT

2009-08-25
Reg.nr 641-4101-09

Uppföljning av ifrågasatt rätt att utfärda lärarexamen

Högskoleverket finner inte längre anledning att ifrågasätta rätten att utfärda lärarexamen vid Högskolan i Borås, Högskolan i Skövde, Högskolan Väst, Karlstads universitet, Linköpings universitet, Luleå tekniska universitet, Malmö högskola, Mittuniversitetet samt Södertörns högskola.

Ärendet

Vid den uppföljande utvärderingen av lärarutbildningen år 2007 (Högskoleverkets rapport 2008:8 R) ifrågasatte Högskoleverket rätten att utfärda lärarexamen vid ovanstående lärosäten samt vid Högskolan i Gävle. Högskoleverket omprövade sitt beslut gällande Högskolan i Gävle två månader senare på basis av hemställan och ny information från lärosätet (reg.nr 643-2869-08).

I beslutet om ifrågasättande framgår följande skäl:

Högskolan i Borås

Andelen disputerade lärare är otillfredsställande låg. Omfattningen av matematik och matematikdidaktik är för flera studentgrupper otillräcklig.

Högskolan i Skövde

Andelen disputerade lärare är otillfredsställande låg. Det finns betydande brister inom centrala kunskapsområden för blivande lärare för senare åldrar.

Organisationen av examensarbeten måste förbättras.

Högskolan Väst

Andelen disputerade lärare är otillfredsställande låg, särskilt inom det allmänna utbildningsområdet. Kursplanerna uppvisar betydande brister inom centrala kunskapsområden för blivande lärare för senare åldrar och gymnasiet.

Karlstads universitet

Andelen disputerade lärare är otillfredsställande låg. Progressionen och kravnivåerna och inslagen av individuell examination inom det allmänna utbildningsområdet måste förbättras.

Linköpings universitet

I utbildningen vid campus Norrköping saknas vetenskaplig progression både inom det allmänna utbildningsområdet och inom hela programmet för blivande lärare i grundskolans senare år. Därmed kan den kritiska och kreativa miljön inte

upprätthållas. Dessutom är nivån på matematikkurserna för låg och därmed uppnås inte heller tillräckligt ämnesdjup i de naturvetenskapliga ämnena.

Luleå tekniska universitet

Andelen disputerade lärare är otillfredsställande låg. Kravnivån inom det allmänna utbildningsområdet når inte kvalitetskraven för högre utbildning. Kursplanerna uppvisar brister inom centrala kunskapsområden för blivande lärare för grundskolans senare år och gymnasiet.

Malmö högskola

Andelen disputerade lärare är otillfredsställande låg. Högskolan har inte kunnat särredovisa lärarinsatserna inom huvuddelen av det allmänna utbildningsområdet. Kravnivån inom den inledande terminen av det allmänna utbildningsområdet är för låg.

Mittuniversitetet

Andelen disputerade lärare är otillfredsställande låg. Inslagen av den individuella examinationen måste öka. Kursen inom matematikutvecklingen liksom övriga kurser inom matematikinriktningen måste ses över.

Södertörns högskola

Utbildningen uppvisar betydande brister i kvalitetssäkring, då det inte finns någon stabil lärarkår som ansvarar för den vetenskapliga och pedagogiska utvecklingen av programmet, vilket medför att den kritiska och kreativa miljön inte är godtagbar. Därutöver saknas obligatoriska inslag av matematikutveckling.

De nio lärosätena har anmodats att inkomma med redogörelse för vidtagna åtgärder senast den sista april 2009.

Högskoleverket har utsett Eskil Franck, f.d. rektor för Lärarhögskolan i Stockholm, Sidsel Germeten, professor vid Högskolan i Alta, Norge, Sven-Erik Hansén, professor vid Åbo Akademi, Finland samt professor Gun Malmgren, Lunds universitet, och Gerd Brandell, forskare och pensionerad lektor vid Lunds universitet att som sakkunniga bistå verket vid denna granskning. Gruppen har grundat granskningen endast på basis av det inkomna skriftliga materialet och på några särskilt begärda kompletteringar. De sakkunnigas yttrande bifogas.

Bedömning

I sitt yttrande lämnar de sakkunniga en bedömning av åtgärder vidtagna med anledning av de ifrågasatta examensrätterna samt kommenterar åtgärder vidtagna av respektive lärosäte baserade på övriga rekommendationer som gavs i utvärderingen år 2007.

I den sammanfattande inledningen förs fram att även om en del arbete återstår är nu kvaliteten i utbildningarna jämbördiga med de lärarutbildningar som inte fick sin rätt att utfärda lärarexamen ifrågasatt. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Beslut

Följande utbildningar uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning och därmed finner Högskoleverket inte längre anledning att ifrågasätta rätten att utfärda lärarexamen vid Högskolan i Borås, Högskolan i Skövde, Högskolan Väst, Karlstads universitet, Linköpings universitet, Luleå tekniska universitet, Malmö högskola, Mittuniversitetet samt Södertörns högskola.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Anders Flodström efter föredragning av utredaren Jana Hejzlar i närvaro av informationschefen Eva Ferndahl och t.f. avdelningschefen Joakim Palestro.

Anders Flodström

Jana Hejzlar

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
De sakkunniga

Bedömargruppens yttrande

Inledning

Högskoleverket har i april 2008 ifrågasatt rätten att utfärda lärarexamen vid tio av de 26 lärosäten som ingått i den uppföljande utvärderingen av lärarutbildningen. Ett av dessa, Högskolan i Gävle, har fått beslutet ändrat eftersom det visade sig att högskolan uppenbarligen lämnat bristande underlag för bedömning av lärarkapacitet och lärarkompetens. De återstående nio lärosätena har anmodats att inkomma med redogörelse för vidtagna åtgärder senast den sista april 2009.

Högskoleverket har utsett Eskil Franck, f.d. rektor för Lärarhögskolan i Stockholm, Sidsel Germeten, professor vid Högskolan i Alta, Norge, Sven-Erik Hansén, professor vid Åbo Akademin, Finland samt professor Gun Malmgren, Lunds universitet, och Gerd Brandell, forskare och pensionerad lektor vid Lunds universitet att som sakkunniga bistå verket vid denna granskning. Gruppen har grundat granskningen endast på basis av det inkomna skriftliga materialet och på några särskilt begärda kompletteringar. Bedömargruppen har alltså inte genomfört några platsbesök och vid sin bedömning inte heller tagit hänsyn till lärosätenas planer och prognoser. Samtliga lärosäten har förhållit sig både till orsaker för ifrågasättande och till de rekommendationer som lämnades i utvärderingsrapporten (Högskoleverkets rapport 2008:8 R). Flera lärosäten har även på ett förtjänstfullt sätt reflekterat över de generella iakttagelserna och rekommendationerna i rapporten. Bedömargruppen har dock inte tagit upp de sistnämnda i de texter som berör de enskilda lärosätena.

Det som i redogörelserna framstår som värdefullt är att de berörda universitetens och högskolornas ledning har tagit kraftfulla initiativ för att göra lärarutbildningen till hela lärosätets angelägenhet genom att kartlägga kompetenser som kan komma lärarutbildningen tillgodo, stärka satsning på forskning inom utbildningsvetenskap samt genom kompetensutveckling av de egna lärarna. Andelen disputerade lärare verksamma inom lärarutbildningen har därigenom höjts. I flera fall är andelen disputerade lärare nu avsevärt större än vad den var vid de i utvärderingen godkända utbildningarna. Linköpings universitet har tagit ett föredömligt steg i syfte att samordna de bägge campusutbildningarna och därmed utnyttja hela lärosätets kompetens.

Flera av utbildningarna har reducerat antalet inriktningar och profilerat sig tydligare. Så har t.ex. Högskolan i Skövde beslutat att inte längre anta studenter till inriktningar mot verksamhet i grundskolans senare år och gymna-

sieskolan. Luleå tekniska universitet har minskat antalet inriktningar från 17 till 12 och tillfälligt stoppat antagningen för inriktningen matematik för blivande lärare för senare åldrar och gymnasiet. Mittuniversitetet har reflekterat över den ringa studentvolymen i inriktningarna matematik respektive naturvetenskap och genomför en ny satsning på en fast studiegång för blivande lärare i bägge ämnena.

Det allmänna utbildningsområdet har reviderats av flera lärosäten så att progressionen tydliggjorts och inslaget av individuell examination i form av saltentamina och individuella inlämningsuppgifter har ökat. Under året 2008 har det vid de nio berörda lärosätena examinerats drygt 1800 examensarbeten varav de allra flesta samförfattade av två studenter. Det är uppenbart att studenterna i dessa författarpar så gott som alltid får samma betyg. Samtidigt förekommer stora avvikelser mellan de olika lärosätena när det gäller betygsgrad. Vid vissa får 0–20 procent av studenterna betyget väl godkänt eller motsvarande, vid andra får mellan 40–50 procent av studenterna det högre betyget. Detta tyder på att det inte bara vid dessa lärosäten men troligen vid alla som erbjuder lärarutbildning krävs ytterligare arbete, gärna i kollegial samverkan, för att utveckla metoder som garanterar individuell bedömning av samförfattade uppsatser och kvalitetssäkring av betygsättning.

I den uppföljande utvärderingen av lärarutbildningen år 2007 har det bland annat fokuserats på innehåll i ämnena svenska och matematik inklusive de ämnesdidaktiska inslagen liksom innehåll i språk-, läs- och matematikutvecklingskurserna för blivande lärare i hela skolsystemet. När det gäller ämnet svenska har bedömnarna kunna konstatera en positiv utveckling sedan den första utvärderingen som genomfördes år 2005.

Utvecklingen när det gäller matematik, matematikdidaktik och de blivande lärarnas kunskaper i matematikutveckling har däremot varit ojämn, och många brister framkom vid utvärderingen 2008. Flera högskolor kritiserades av Högskoleverket för brister inom matematik i samband med att examensrätten ifrågasattes. I de inkomna redogörelserna har flera åtgärder redovisats som till exempel höjning av förkunskapskravet för vissa inriktningar från Matematik A till Matematik B, vilket förbättrar kvaliteten. Flera lärosäten har rekryterat eller planerar att rekrytera lärare med matematik-didaktisk inriktning och satsar på att anta doktorander inom detta forskningsämne. Det verkar dock ta tid att åstadkomma förändringar. En särskild svårighet gäller den kunskap om elevers matematikutveckling som alla lärarstudenter enligt examensordningen ska skaffa sig. Vissa högskolor fokuserar här enbart på ”matematiken som språk”, ett synsätt som är mycket relevant för exempelvis förskolan. Men matematiken handlar också om rent matematisk begreppsbyggnad och om resonemang, något som inte ryms inom det språkliga perspektivet. När yngre och äldre elever råkar ut för svårigheter i matematiken är det ofta begreppsbyggnaden som är svag. Därför behöver begreppsutveckling också behandlas i det för alla lärarstudenter obligatoriska inslaget

om matematikutveckling. Det är värt att påpeka att detta inte enbart gäller för de lärosäten som fick sin examensrätt ifrågasatt utan generellt.

Vi kan sammanfattningsvis konstatera att de åtgärder som var och ett av de nio berörda lärosätena har vidtagit säkerligen kommer att komma dem tillgodo inför den förestående prövningen för nya examina, även om en del fortfarande återstår.

Högskolan i Borås

Skäl till ifrågasättande

Andelen disputerade lärare är otillfredsställande låg. Omfattningen av matematik och matematikdidaktik är för flera studentgrupper otillräcklig.

Bedömning

Andelen disputerade lärare har ökat från 22 till 45 procent. Även antalet disputerade lärare inom det allmänna utbildningsområdet (AUO) räknat i heltidsekvivalenter har ökat.

Högskolan har lämnat en förtjänstfull redogörelse för vidtagna åtgärder i syfte att åtgärda brister inom matematik. Flera lärare har anställts varav två lektorer som är matematikdidaktiker. Tre doktorander avser att disputeras inom matematikdidaktik, varav en redan under året 2009.

Ett samarbetsavtal har slutits med Universitetet i Agder, Norge, vid vilket bedrivs framstående forskning och utbildning inom ämnet matematikdidaktik. Detta är mycket positivt eftersom samarbetet avser även student- och lärarutbyte. I samarbete med Göteborgs universitet och det nationella centrumet för matematikutbildning genomfördes en översyn av samtliga matematikkurser. Förkunskapskrav även för blivande lärare i de tidiga åldrarna har höjts från Matematik A till Matematik B. Det är föredömligt att flera av dessa förändringar har kommit studenterna till godo redan under läsåret 2008/09.

Övrigt som de sakkunniga vill kommentera

Den kompetensutveckling av adjunkterna som pågår utgör ett gott exempel. Sex ytterligare adjunkter har påbörjat forskarutbildning. Dessutom ges samtliga övriga adjunkter möjlighet att genomgå en kurs på avancerad nivå, Lärarutbildning och vetenskaplighet, 7,5 högskolepoäng, inom ramen för sin tjänst.

Det är svårt att utan samtal med de berörda kvalitativt värdera hur kommunikationen och samarbetet mellan högskolan och kommunerna utvecklas. Bedömaregruppen får dock ett positivt intryck utifrån det inlämnade schemat för möten mellan högskolan, VFU-samordnare respektive handledare. Ett webbaserat informationsverktyg för VFU har också utvecklats.

Även det påbörjade arbete med att utveckla en VFU-studenthandbok i syfte att tydliggöra progressionen och bedömningskriterierna är ett steg i rätt riktning.

Högskolan i Skövde

Skäl till ifrågasättande

Andelen disputerade lärare är otillfredsställande låg. Det finns betydande brister inom centrala kunskapsområden för blivande lärare för senare åldrar. Organisationen kring examensarbetena måste förbättras.

Bedömning

Andelen disputerade lärare har ökat från 24 till 34,5 procent. Även antalet disputerade lärare inom det allmänna utbildningsområdet (AUO) räknat i heltidsekvivalenter har ökat.

Högskolan har fattat beslut om att från och med höstterminen 2008 inte längre anta studenterna till utbildning för blivande lärare i grundskolans senare år och i gymnasiet. Detta skapar onekligen nya förutsättningar för en tydligare profilering. En översyn av kursplanerna inom de centrala kunskapsområden för de blivande lärare för senare åldrar som fortfarande finns i systemet har genomförts, vilket är föredömligt.

Även kursplanerna för hela det allmänna utbildningsområdet har setts över, dock har bedömargruppen endast fått se kursplan för den första termen.

De studerande genomgår numera inför examensarbetet en ny kurs i vetenskapliga metoder.Handledningen organiseras i form av handledarseminarier i vilka disputerade lärare samverkar med professionslärare med minst magisterexamen. Examinationen utförs alltid av en disputerad lärare. Därmed har organisationen kring examensarbetena och hela processen uppenbarligen förbättrats.

Övrigt som de sakkunniga vill kommentera

Ämnet svenska inom specialiseringen mot tidigare åldrar har fått status som ett eget och självständigt kunskapsområde istället för att inordnas i pedagogikämnet. Det är mycket positivt. Förändringen i kursernas mål och innehåll samt det faktum att flera högskolepoäng med tydlig koppling till svenskämnet inklusive barn- och ungdomslitteratur har blivit synliggjorda är ett steg i rätt riktning.

Bedömargruppen vill återigen påpeka att behörighetskravet Matematik A är för lågt för blivande lärare i grundskolan. Den reviderade och redan antagna utbildningsplanen för inriktningen för skolår F-3 Natur, språk och digitala lärmiljöer har dock Matematik A som krav. Utkast till nya kurspla-

ner för matematikkurserna som ska antas i september 2009 innehåller samma behörighetskrav vilket är beklagligt.

Högskolans satsning på forskning med relevans för lärarutbildning kommer att ge effekter på sikt och är värd beröm.

Högskolan Väst

Skälet till ifrågasättande

Andelen disputerade lärare är otillfredsställande låg, särskilt inom det allmänna utbildningsområdet (AUO). Kursplanerna uppvisar betydande brister inom centrala kunskapsområden för blivande lärare för senare åldrar och gymnasiet.

Bedömning

Andelen disputerade lärare har ökat från 37 till 41 procent. Antalet disputerade lärare inom AUO mätt i heltidsekvivalenter har ökat från 0,5 till 2,0, vilket är positivt.

En översyn av kursplaner inom AUO har genomförts särskilt med tanke på läs-, skriv- och matematikutveckling för blivande lärare för senare åldrar och gymnasiet. I sin redogörelse för vidtagna åtgärder med anledning av påpekade brister inom matematikområdet har högskolan valt att endast ge några exempel utan att bifoga relevanta kursplaner och litteraturlistor. Underlaget var därför utan omfattande kompletteringar anmärkningsvärt bristfälligt. Avsnitten om matematikutvecklingen och matematiksvårigheter är inte inarbetade i de aktuella kurserna utan endast tillagda i listan över mål respektive innehåll. I litteraturlistor och kursanvisningar saknas momenten helt (IHB 300) eller är bristfälligt täckta (KLA 100). Detta gör att förnyelsen på denna punkt inte ger ett övertygande intryck.

Övrigt som bedömargruppen vill kommentera

Fortsätt det planerade arbetet med att förstärka forskningsbasen i matematik genom att utveckla matematiskdidaktisk forskning och rekrytera lärare med forskningskompetens inom matematikdidaktiken.

Karlstads universitet

Skäl till ifrågasättande

Andelen disputerade lärare är otillfredsställande låg. Progressionen och kravnivåerna och inslagen av individuell examination inom det allmänna utbildningsområdet (AUO) måste förbättras.

Bedömning

Andelen disputerade lärare har ökat från 25 till 44 procent vilket är positivt. Mycket små procentuella skillnader kan uppstå beroende på om utbildningen vid Musikhögskolan Ingesund redovisas eller inte. Detta beror på att utbildningen inom estetiska ämnen är så liten i förhållande till den övriga verksamheten. Dessutom har ingen hänsyn tagits, i universitetets redovisning, till att de professorer och lektorer som är anställda på konstnärliga meriter normalt jämförs med motsvarande kategorier (disputerade) inom den övriga delen av akademien.

Samtliga kursplaner inom AUO har setts över och ett särskilt AUO-råd bestående av alla kursansvariga med ansvar för progression och integration har inrättats.

Inslaget av individuell examination har ökat. Ett samarbete kring frågor om kvalitet och bedömning av examensarbeten har inletts inom Penta Plus (Högskolan i Dalarna, Högskolan i Gävle, Karlstads universitet, Mälardalens högskola och Örebro universitet). Det ger ett gott intryck.

Övrigt som bedömargruppen vill kommentera

Universitetet har inrättat det särskilda organet enligt de krav som ställs i den nu gällande högskoleförordningen. Även om förordningen kan komma att ändras är denna organisatoriska förändring som ger lärarutbildningen ett reellt inflytande över lärarresurser inom hela lärosätet ett steg i rätt riktning. Antalet disputerade lärare inom AUO mätt i heltidsekvivalenter har ökat från 4,4 till 8 och är därmed mer adekvat med hänsyn till antalet helårsstudenter.

Det finns ett program för kompetensutveckling av både adjunkter och lektorer i syfte att stärka den ämnesdidaktiska kompetensen. För dem som deltar motsvarar detta 25 procent av den totala tjänstgöringen. Platserna söks i konkurrens och intresset är uppenbarligen stort. Detta sätt att hantera kompetensutveckling överlag och inom didaktikområdet i synnerhet kan utgöra ett gott exempel.

Kursplanerna för kurserna i matematik har reviderats och förkunskapskravet höjts från Matematik A till Matematik B vilket är positivt. En gästprofessor med matematisk-didaktisk inriktning är verksam i en omfattning av 20 procent. Ytterligare anställningar inom området pågår och tre doktorander antogs under läsåret 2008/09. Universitetets egen satsning på forskning med anknytning till lärarutbildning har under de senaste åren fördubblats vilket är föredömligt om målen för en forskningsbaserad lärarutbildning ska uppnås.

Linköpings universitet

Skäl till ifrågasättande

I utbildningen vid campus Norrköping saknas tillräcklig vetenskaplig progression både inom det allmänna utbildningsområdet (AUO) och inom hela programmet för blivande lärare i grundskolans senare år. Därmed kan den kritiska och kreativa miljön inte upprätthållas. Dessutom är nivån på matematikkurserna för låg och därmed uppnås inte heller tillräckligt ämnesdjup i de naturvetenskapliga ämnena.

Rekommendationer till Linköpingsuniversitet i samband med den uppföljande utvärderingen (Högskoleverkets rapport 2008:8 R, s. 124)

- Slå samman båda programmen även om de ges på två olika orter.
- Överväg att avveckla den tematiska inriktningen för utbildningen som avser grundskolans senare år.
- Bearbeta noga frågan om ämnesbredd och ämnesdjup.
- Utveckla och förbättra matematikinriktningen som avser grundskolans senare år med kvalificerad matematisk kompetens, alternativt hänvisa studenterna till motsvarande inriktningar i Linköping.
- Förbättra progressionen inom det allmänna utbildningsområdet.
- Överväg att utöka den verksamhetsförlagda utbildningen i de långa utbildningarna för studenter som valt endast en inriktning.

Bedömning

Områdesstyrelsen vid Linköpingsuniversitet har beslutat att slå samman programmen och en gemensam utbildningsplan har utarbetats. Den nya organisationen trädde i kraft den 1 januari 2009. I denna ingår en grundutbildningsnämnd som är direkt underställd Områdesstyrelsen. Därmed har det definitivt skapats förutsättningar att använda den samlade lärarkompetensen vid universitetet på bägge utbildningsorter.

Vid Campus Norrköping erbjuds från och med hösten 2009 inte längre inriktningar för blivande lärare för grundskolans senare år i matematik och i naturvetenskap och inte heller studievägar som består av endast en inriktning. Sedan januari 2009 hänvisas studenter som valt inriktning matematik och/eller naturvetenskap till campus Valla i Linköping.

Kursplanerna för AUO har fått en ny fast struktur vilket medför att progressionen säkras även vid campus Norrköping.

Den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) har utökats för studenter i systemet. För dem som antas hösten 2009 kommer VFU att utökas ytterligare, vilket är positivt.

Bedömargruppen konstaterar att det här har skett en radikal förändring och att Linköpings universitet har hanterat den känsliga flercampusfrågan på ett mycket konstruktivt sätt.

Luleå tekniska universitet

Skäl till ifrågasättande

Andelen disputerade lärare är otillfredsställande låg. Kravnivån inom det allmänna utbildningsområdet (AUO) uppfyller inte kvalitetskraven för högre utbildning. Kursplanerna uppvisar brister inom centrala kunskapsområden för blivande lärare för grundskolans senare år och gymnasiet.

Bedömning

Andelen disputerade lärare har ökat från 23 till 35 procent. Även antalet disputerade lärare inom AUO har mätt i heltidsekvivalenter ökat.

Vid universitetet erbjuds ett relativt stort antal inriktningar/specialiseringar i estetiska ämnen. Inom dessa är flertalet lärare anställda på konstnärliga meriter vilket påverkar lärarutbildningens andel av disputerade lärare markant. I redovisningen har ingen hänsyn tagits av universitetet till att de professorer och lektorer som är anställda på konstnärliga meriter normalt jämförs med motsvarande kategorier (disputerade) inom den övriga delen av akademien. Den totala andelen disputerade lärare, det konstnärliga området ej medräknat, uppgår till 54 procent.

Beslut har fattats om en satsning på drygt 18 miljoner kronor för att stärka kompetensen inom lärarutbildningen vilket är positivt. Flera rekryteringar pågår men utfallet är ännu oklart.

Antalet inriktningar har minskat från 17 till 12 och för tillfället pågår ingen antagning av nya studenter till matematikinriktningen mot senare år och gymnasiet. Detta är i nuläge ett klokt beslut.

Kursplanerna för det allmänna utbildningsområdet har reviderats och kursuppgifter anpassats för de blivande lärarnas olika verksamhetsområden. Bedömargruppen har dock endast haft tillgång till kursplaner för den första terminen.

Övrigt som bedömargruppen vill kommentera

Två nya doktorander har antagits till forskarutbildning i matematik och lärande under detta år. Ytterligare fem adjunkter, två i pedagogik och tre i svenska med didaktisk inriktning genomgår forskarutbildning. Det är viktigt att fortsätta med en systematisk kompetensutveckling av de egna adjunkterna.

Malmö högskola

Skäl till ifrågasättande

Andelen disputerade lärare är otillfredsställande låg. Högskolan har inte kunnat särredovisa lärarinsatserna inom huvuddelen av det allmänna utbildningsområdet. Kravnivån inom den inledande terminen inom det allmänna utbildningsområdet (AUO) är för låg.

Bedömning

Andelen disputerade lärare har ökat från 24 till 40 procent. Även antalet disputerade lärare inom den del av AUO som högskolan särredovisar (30 av totalt 90 högskolepoäng) har mätt i heltidsekvivalenter ökat från 3,9 till 4,9. Den för samtliga studenter inledande kursen Att bli lärare, 15 högskolepoäng, har reviderats, lärandemålen har tydliggjorts och en tregradig betygsskala tillämpas från och med höstterminen 2007 vilket är positivt. Samtidigt har en ny avslutande kurs på avancerad nivå, Att vara lärare, utvecklats.

Övrigt som bedömargruppen vill kommentera

De så kallade sidoämnena som erbjuds av högskolan innehåller ämnesdidaktiska moment. I avtalet mellan Malmö högskola och Lunds universitet sägs att "berörda ämnesinstitutioner vid universitetet tar ansvar såväl för genomförande som för utveckling av (ämnes)kurser med utgångspunkt från lärarutbildningens behov." I högskolans redovisning för vidtagna åtgärder för att säkerställa ämnesdidaktiska moment i sidoämnen sägs "För de studenter som läser sina sidoämnen vid Lunds universitet har högskolan inte kunnat ställa krav på att dessa ska innehålla ämnesdidaktik ...". Detta anser bedömargruppen vara anmärkningsvärt.

Poängutrymmet för den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) i sidoämnet för tvåämneslärare har formaliserats från och med höstterminens antagning år 2007. Det innebär att studenter med inriktning mot grundskolans senare år och gymnasieskolan kommer att kunna genomföra denna del av VFU höstterminen 2010. Det är positivt men samtidigt beklagligt att detta inte kunnat komma de tidigare antagna studenterna tillgodo.

Det är glädjande att konstatera att den satsningen om totalt 10 miljoner kronor under åren 2006–2008 på utbildningsvetenskaplig forskning redan gett resultat i form av en befordrad professor och många ansökningar om prövning för docentkompetens.

Mittuniversitet

Skäl till ifrågasättande

Andelen disputerade lärare är otillfredsställande låg. Inslagen av individuell examination måste öka. Kursen i matematikutveckling liksom övriga kurser inom matematikinriktningen måste ses över.

Bedömning

Andelen disputerade lärare har ökat från 21 till 49 procent. Även antalet disputerade lärare inom det allmänna utbildningsområdet (AUO) har mätt i heltidsekvivalenter ökat. Ökning av andelen disputerade lärare är bland annat ett resultat av satsning i form av kompetensutveckling av adjunkterna främst inom ämnena pedagogik och ämnesdidaktik, vilket är positivt. Nyrekrytering av professorer och lektorer pågår men utfallet är ännu inte klart. Inslaget av individuell examination har ökat genom att studenterna som tidigare examinerats muntligt i en grupp även får lämna in en egen skriftlig redovisning av de egna uppgifter. Detta är ett steg i rätt riktning.

Inriktningarna mot matematik respektive mot naturvetenskap har haft mycket få studenter. Universitetet har därför beslutat att införa en ny fast studiegång som inrymmer bägge ämnesområdena. Det är ännu inte klart om åtgärden kommer att leda till att en tillräcklig studentvolym kan nås. Förkunskapskravet för blivande lärare för tidiga åldrar i grundskolan har höjts från Matematik A till Matematik B, vilket är positivt. En sommarkurs erbjuds de sökande som saknar Matematik B. Bedömggruppen har inget underlag för att kvalitativt bedöma denna åtgärd.

När det gäller matematikkurserna har en mindre revidering genomförts av momentet matematikutveckling inom det allmänna utbildningsområdet. I redogörelsen för vidtagna åtgärder nämns att syftet med matematikkursen inom AUO uppenbarligen inte var helt klart för några av de studenter som deltog i bedömggruppens besök i samband med den uppföljande utvärderingen år 2007. Av den anledningen har innehållet reviderats endast marginellt, ett påstående som är anmärkningsvärt.

Övrigt som bedömggruppen vill kommentera

Den pågående utvecklingen av struktur och innehåll inom AUO i syfte att tydliggöra kopplingen till läraryrket är ett steg i rätt riktning.

Det är positivt att distansstudenterna har fått en representant i Lärarutbildningsnämnden men det finns utrymme till ytterligare åtgärder från lärosätets sida för att säkerställa studentinflytandet för distansstudenterna. De av studentkårens genomförda projekten är lovvärda men tycks ha ett annat syfte.

Den av universitetet och Härnösands kommuns beslutade satsning på campus Härnösand som bland annat innebär en förstärkning av utbildningsvetenskaplig forskning är en viktig åtgärd i kompetensutveckling av de egna lärarna.

Södertörns högskola

Skäl till ifrågasättande

Utbildningen uppvisar betydande brister i kvalitetssäkring, då det inte finns någon stabil lärarkår som ansvarar för den vetenskapliga och pedagogiska utvecklingen av programmet. Det får till följd att den kritiska och kreativa miljön inte är godtagbar. Därutöver saknas obligatoriska inslag i matematikutveckling.

Bedömning

Antalet lärare har sjunkit från 159 till 98 samtidigt som lärarnas tjänstgöring mätt i heltidsekvivalenter har ökat från 12,3 till 31,1, vilket är en radikal förändring i syfte att uppnå stabilitet i utbildningen. Andelen disputerade lärare har ökat från 39 till 57 procent. Även antalet disputerade lärare inom AUO mätt i heltidsekvivalenter har ökat.

Den nya lednings- och beredningsorganisationen, med ett tydligare akademiskt ledarskap, trädde ikraft i januari 2009 och är ett steg i rätt riktning för att åtgärda kvalitetsbristerna. Med hänsyn till utbyggnaden mätt i antalet helårsstudenter är det också positivt att det administrativa stödet flyttats från den centrala förvaltningen till utbildningens ledning.

När det gäller kunskaper i matematikutveckling finns nu kraven uttryckta i kursmålen men däremot är det svårt att finna dessa i själva kursinnehållet då litteraturlistorna saknas i det inkomna materialet. För inriktningen Interkulturell lärarutbildning mot förskola, förskoleklass och grundskolans tidigare år krävs som förkunskap fortfarande endast Matematik A, vilket är ett för lågt ställt krav. Omfattningen av matematik/matematikdidaktik är orimligt liten och inriktningen alltför smal (endast etnomatematik och ämnesintegrerad matematik). Detta gäller särskilt för den matematik/matematikdidaktik som avser grundskolans tidigare år och allra mest för mellanåren, skolår 3–5. Beslutet att i nuläget inte erbjuda utbildning i matematik med didaktisk inriktning för blivande lärare i gymnasieskolan är välgrundat. I det lärarkollegium som högskolan redovisar saknas lärare med forskarutbildning i matematik eller matematikdidaktik. Högskolan planerar att rekrytera fler lärare inom dessa områden. Matematikinriktningen för grundskolans senare år bör inte startas förrän lärarsituationen är löst på ett tillfredställande sätt.

Övrigt som bedömargruppen vill kommentera

Högskolan har tillsatt en forskningsledare i syfte att utveckla den praxisnära interkulturella forskningen samtidigt som en intern förstärkning av fakultetsmedel getts till lärarutbildningen år 2009. Även externa medel från Östersjöstiftelsen har kunnat disponeras under åren 2008 och 2009. Detta medför att lärarnas reella möjligheter till forskning och kompetensutveckling kan öka vilket är positivt även om en hel del av åtgärderna fortfarande är på planeringsstadiet.

Utbildningen i svenska har omarbetats i syfte att i högre grad göra studenterna till läsande och skrivande personer. Att studenterna får möjlighet att skriva sina uppsatser inom språk- och litteraturdidaktisk inriktning och att de blivande gymnasielärarna får en tydlig språk- och litteraturteoretisk fördjupning är glädjande.

Högskolan har sett över organisationen för den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) och placeringsbehoven. En VFU-samordnare har utsetts, vilket var välbehövligt inte minst med tanke på utbyggnaden av lärarutbildningen. Bedömargruppen ställer sig dock tveksam till om samordnaren ensam ska kunna klara av alla de arbetsuppgifter som presenteras i högskolans redogörelse.

Kursen i Interkulturell handledning om 7,5 högskolepoäng, som högskolan erbjuder de lokala lärarutbildarna sedan hösten 2008, är med tanke på utbildningens profil och studentgruppens sammansättning vällovlig.